

Unge uden for arbejdsmarkedet.

Her vil jeg tage udgangspunkt i min egen verden – Dansk Epilepsiforening - hvor vi har brugt mange kræfter på at lave gedigne og valide medlemsundersøgelser om levevilkår for mennesker med epilepsi. Vi har bl.a. konstateret, at vores medlemsskare har væsentligt større problemer med erhvervstilknytningen end befolkningen som helhed. Her er et eksempel fra vores unge-rapport, hvor vi se hvor mange af vores unge som er uden for arbejdsmarkedet. Og hvor mange som ønsker sig et erhvervsarbejde.

Generelt ved vi fra SFI-undersøgelser, at beskæftigelsesgraden for mennesker med handicap er ca. 53 % mod ca. 83 % for de uden et handicap. Vi ved også at denne beskæftigelsesgrad stort set er uændret gennem 50 år. Uafhængigt af konjunkturmæssige op- og nedture.

Her følger så mine fem bud på opgaver som folketinget har, hvis man skal gøre noget ved dette for alvor.

fem opgaver til folketinget

1. Etablere en rehabiliteringsindsats:

Her vil jeg lige starte med at definere hvad der ligger i rehabilitering.

For mig er det essentielt – det konkrete menneske skal i centrum.

Hvis vi ikke gør det forsømmer vi noget helt fundamentalt vigtigt i den her proces frem imod inklusion af så mange som muligt på et stadigt mere skiftende arbejdsmarked

rehabilitering

Og hvorfor er det her indlysende så vigtigt at holde fast i og huske på? Jo; for virkeligheden er langt fra indrettet som vi alle kunne ønske.

Noget positivt er der dog at hæfte sig ved: Den handicapkompenserende lovgivning er på mange områder glimrende allerede – dén ros skal vi give hinanden..! ☺

Der findes et langt stykke hen ad vejen de instrumenter, der skal bruges for at sikre flest mulige en adgang til arbejdsmarkedet. Vi har dog stadig nogle problemer f.eks. transportområdet særligt for blinde, og fleksibilitet i compensationen.

Men der er stadigvæk brug for en kontinuerlig fokus på om de mange fortrinlige ordninger bruges, og om de bruges rigtigt eller ej.

Som et eksempel på noget som viser, hvor svært selve rehabiliteringsbegrebet er at håndtere i den her sammenhæng, kan vi nævne den ofte fuldstændigt manglende sammenhæng mellem det der foregår i sundhedsvæsenet og på arbejdsmarkedsområdet.

Inden for Sundhedsområdet er det paradoksalt, at læse stakkevis af rapporter om at mange lidelser kan helbredes, når vi lever i et samfund med ventelister, mangel på behandlingstilbud, mangel på faguddannet personale og mangel på forebyggende tilbud.

Et aktuelt eksempel:

Den nyeste hvidbog om mentalt helbred, sygefravær og tilbagevenden til arbejde fastslår utvetydigt at langt de største udgifter til området stammer fra udgifterne til førtidspensionering, sygedagpenge og nedsat produktivitet hos den enkelte – og ikke fra de mere direkte omkostninger som kun udgør godt 10% af udgifterne.

Hvidbogen peger på at der er entydig evidens for, at en forbedring af behandlingsindsatsen effektivt kan forebygge visse arbejdsmæssige konsekvenser af mentale helbredsproblemer.

Men samtidig står vi med et indtryk af et sundhedssystem som er helt væk fra at blive tænkt ind i denne beskæftigelsesrettede indsats – og det er efter min bedste mening et stor fejl. Her ligger der en oplagt politisk opgave!

fem opgaver til folketinget

2. Fastholde fleksjob og førtidspension som de er...

På beskæftigelsesområdet kan man jo ikke være i tvivl om hvad der sætter dagsordenen i disse år, da der sjældent går ret lang tid imellem at der kommer en pressemeddelelse ud om at *"den og den gruppe af især yngre med psykiske problemer får tilkendt førtidspension i – underforstået – alt for stort et omfang"*.

Eller at der kommer en melding ud om at fleksjobberne står overfor en beskæring af de større.

Fra handicaporganisationernes side undrer vi os over vægtningen af udmeldingerne.

Flexjob-ordningen er set med vores briller et fremragende instrument til inklusion på arbejdsmarkedet af mennesker med funktionsnedsættelse; herunder også dagens gruppe som har det særligt svært. En klar succes i udviklingen af det rummelige arbejdsmarked!

Og hvad angår førtidspension synes der at være en fejlagtig forestilling i den offentlige debat om, at de unge bliver raske og kommer på arbejdsmarkedet, hvis blot de ikke tilkendes en førtidspension.

Vi mener, at der er brug for en indsats som fokuserer på, at:

- Enhver forebyggelse, der forhindrer nedsat arbejdsevne, er en gevinst for samfundet og ikke mindst for personen selv.
- Flexjob er en succes som en beskæftigelsesfremmende foranstaltning, som sikrer personen selvforsørgelse og giver mulighed for at kompensere en arbejdsgiver for dele af lønudgiften.

- At personer, hvor der er udsigt til at kunne forbedre funktionsevnen og dermed fastholde og måske udvikle arbejdsevnen, skal tilbydes en sammenhængende, tværfaglig og koordineret rehabiliteringsindsats; og det skal ske så tidligt som muligt.
- At førtidspensionering kun bør tages i anvendelse hos personer med varigt tab af arbejdsevne, der ikke kan forsørge sig selv. Vi i DH mener ikke, at en midlertidig førtidspension er en løsning til at håndtere problemerne.

3 . Krav om at vejledningssystemet skal bruge ressourcerne på de udsatte grupper

På undervisningsområdet kan vi konstatere, at der ikke kommer flere unge gennem systemet og ud på den anden side med en kompetencegivende uddannelse.

Og ofte ser man at tiltag som netop skal forsøge at afhjælpe den situation, ender ud i et noget rodet lovgivningsarbejde som efterlader en del tilbage at ønske; som eksempel kan jeg nævne den meget langvarige debat om STU (særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse).

Et andet og meget væsentligt problemfelt er hele vejledningsområdet. Her har der som bekendt ved flere lejligheder været rejst kritik af den måde som unge med særlige vanskeligheder får – eller rettere ikke får - deres uddannelsesvejledning på.

Set med brugerøjne er det komplet uforståeligt, at man ikke fokuserer vejledningsressourcerne derhen hvor behovet er størst. Og man må spørge sig selv:

- Er vejledningsindsatsen fokuseret nok ifht. fremtidens og stærkt omskifteligt arbejdsmarked?
- Har man i UU-centrene landet over de fornødne kompetencer til at løfte vejledningsopgaven ifht. en meget vejledningskrævende borgergruppe?
- Vil ressourcerne være tilstrækkelige og anvendt i sammenhæng med f.eks. en sundhedsfaglig forebyggende indsats?

Forebyggelse af senere udstødning fra arbejdsmarkedet bør starte allerede i undervisningssystemet.

4 Krav om forstærket beskæftigelsesindsats fra jobcentrene

I Rambølls evaluering af handicapindsatsen i jobcentrene fra 2009 konstateres f.eks., at der kun efterlyses små tilføjelser eller ændringer i lovgivningsmæssig forstand for at være dækket ind.

En af konklusionerne kan næsten læses som om at det er den enkelte med et handicap eller en funktionsnedsættelse som er skyld i egen ledighed. Og det er naturligvis alt for unuanceret:

Mere væsentligt hæfter vi os ved, at evalueringen konstaterer at jobcentrene mangler viden og indsigt i de enkelte handicap. Der mangler ledelsesmæssig og organisatorisk fokus og indsatsen er ikke tilstrækkelig virksomhedsrettet.

Derfor kan det undre at Arbejdsmarkedsstyrelsen ikke har ledighedsydelsen og STU med i sin nye indsats: *"På rette vej til job"*. Det skriger til himlen og gavner i hvert fald ikke gruppen af mennesker med usynlige handicap!

Endelig er der behov for at adressere arbejdsgiverne.

5. *Krav til virksomheder om mere rummelighed*

Holdningsmæssigt kan vi konstatere et begyndende og bekymrende problem. Undersøgelsen fra SFI af Virksomhedernes sociale engagement fra 2008 – som er de nyeste tal vi har for det – viser at personer med nedsat arbejdsevne i stigende grad opleves som en belastning på arbejdspladsen af lønmodtagerne.

Specielt er lønmodtagerne betænkelig ved at få en kollega med en psykisk lidelse.

Dette er selvfølgelig problematisk set i dagens kontekst.

Det hele starter på virksomheden

Virksomhedskultur – og dermed holdninger på virksomheden – er altid et ledelsesansvar! Og det giver ganske enkelt ikke mening at tale om inklusion på arbejdsmarkedet uden også at tale om virksomhedernes ledelsesansvar.

Men tingene er naturligvis ikke så sort/hvide at der ikke er andre faktorer – som I kan se her på oversigten.

Afslutningsvis vil jeg trække linjen skarpt op:

Vi kan konstatere at den eksisterende indsats ikke har haft den fornødne beskæftigelsesmæssige effekt i 50 år; så der skal nogle andre boller på suppen.